

'We hebben geen nieuw hoofdstuk nodig, maar een nieuw boek'

GESPREK MET WILLEM POST OVER AMERIKA EN DE AMERIKAANSE VERKIEZINGEN

Zijn werk als geschiedenisdocent combineerde hij altijd al met journalistieke activiteiten. Maar op den duur zat hij meer in Hilversum en aan zijn schrijftafel dan in zijn klaslokaal. Dus besloot hij het onderwijs te verlaten. Als Amerika-deskundige heeft hij inmiddels zijn vleugels aardig uitgeslagen. 'Als Icarus,' zegt hij zelf. Maar van zijn val is voorlopig nog niets te merken. In april stond hij in de door de NRC samengestelde *talking heads* top 100 van de Nederlandse televisie op de 32ste plaats. Daarmee liet hij coryfeeën als Harry Mulisch en Sophie Hilbrand ver achter zich. 'En als eerste deskundige,' merkt hij met een mengeling van trots en ironie op. Inmiddels is hij ook verbonden aan Instituut Clingendaal.

Willem Post is Amerika-deskundige. Hij wordt heel vaak voor onder andere tv, radio, nieuwsmedia en Instituut Clingendaal. Hij verzorgt lessen op scholen. www.willempost.com is zijn website.

'Het blijft natuurlijk wel een voorrecht om op een ochtend door de sneeuw in New Hampshire naar een schooltje te lopen dat dienst doet als kieslokaal en je komt daar Bill Clinton tegen met zeven vrijwilligers. Ze kijken een beetje sip, want Hillary zal wel gaan verliezen. En daar praat je dan even met hem over. 'New Hampshire zit te kort op Iowa om te herstellen.' 's Middags *Breaking News*: Bill Clinton heeft een woede-aanval gekregen. 'Die Obama is maar een *fairytale*. Hoe kan die Amerika nou redden?' Dan om drie uur: Hillary met een traan op de televisie. En die avond tijdens het overwinningfeest van McCain op grote televisiescher-

men de prognose van de uitslag bij de Democraten: Hillary op voorsprong! Uiteindelijk won ze die avond. Fascinerend om mee te maken.'

Verhalen vertellen

Hij wil toch weten of het vertellen in de klas nog kan. 'Ik was op zo'n cursus waar ons werd verteld dat je na vijf minuten instructie je mond moest houden. En iedereen zat daar braaf naar te luisteren. Ik was de enige met nog iemand anders die er tegenin ging. Verschrikkelijk.' En over de nieuwe belangstelling voor ons vak: 'Geschiedenis is nu wel hot. Het is bizar, die omslag.'

Zou het toch door dat nieuwe patriotisme komen, het nationalisme in een groter Europa, de *global village*, de angst voor terrorisme? Want het is wel heel opvallend, jarenlang werd geschiedenis alleen gegeven omdat het moest.'

Hij werkt nu freelance. 'De concurrentie is natuurlijk groot en dan is het toch aardig als je dan ziet dat je veel gevraagd wordt. Zo doe ik veel voor het Radio 1 Journaal. Vanmorgen nog over de nieuwe film van Spielberg over Lincoln. Als je geen les meer geeft, is het toch leuk omdat soort dingen te doen: een mooi verhaal vertellen. Alleen moet dat nu in drie of vijf minuten. Op scholen kom ik nog wel. Vertellen over de Amerikaanse verkiezingen. En dan merk ik dat daar een hele diepe passie van mij zit, want niets is natuurlijk mooier dan dat je studenten of middelbare scholieren voor je neus hebt.'

Amerika en Europa

'Militair-strategisch blijft Amerika nog decennia een dominante supermacht. China en India zijn natuurlijk wel de *rising giants*, maar ik zie daar toch ook wel interne problemen. De tegenstelling stad-platteland. En eer je in die landen de vertaling hebt van economie naar militair-strategisch, ben je zo een halve eeuw verder. Als je kijkt naar een land als China met tal van onevenwichtigheden in de samenleving. Amerika staat onder druk, maar het heeft nog steeds een grote middenklasse. Ik zou eerder zeggen dat we een *multi-polaire* wereld krijgen, niet met één dominante macht, maar met polen die echt grootmachten zijn, maar nog niet de status van supermacht hebben. Ik denk dat de Verenigde Staten voorlopig nog heel belangrijk blijven en dat er ook een verstrengeling tussen Amerika en Europa komt. De wereld wordt steeds kleiner. Wat stelt die Atlantische Oceaan nog eigenlijk voor? Ik wil niet zeggen dat ik angstig ben voor een Chinese of Indiase eeuw, maar ik kan me toch voorstellen dat er zo'n Atlantische beweging komt, omdat de mensen hun eigen gedachtegoed willen koesteren.'

'Amerika is natuurlijk wel tegen de grenzen van zijn macht aangelopen. 11 September alleen al, maar zeker de oorlogen in Afghanistan en Irak hebben in heel korte tijd aangetoond dat Amerika ook anderen nodig heeft. En ik denk dan aan de natuurlijke band tussen Amerika en Europa. Je hebt het verhaal van de *hard-power* en de *soft-power*. Robert Kagan heeft er een enorme tegenstelling van gemaakt: Europa Venus, Amerika Mars, maar ook dat zie ik nu vervagen. Het is niet meer zo zwart-wit. Kijk maar wat Nederland in Afghanistan doet.

In de jaren negentig overheerste in Amerika het idee dat Europa er niet meer toe deed. Maar ik denk dat er nu wel een besef aan beide kanten van de oceaan is, dat we elkaar nodig hebben.'

Meedoen

'Kijk, Amerikanen zijn niet zo snel in paniek. Maar er is nu toch wel een grote bezorgdheid. Een presidentskandidaat als McCain, nota bene een Republikein, hoor je constant maar hameren op het bondgenootschap met

▽
Amerika-deskundige
Willem Post

Europa. Obama wil meer gaan samenwerken met bijvoorbeeld het Internationaal Strafhof. Je ziet dus dat ook van de regering Bush, na zes jaar unilateraal gedrag en alle ellende die dat gebracht heeft, het besef: we hebben Europa echt nodig. De keerzijde is, ook als we een president Obama krijgen, dat we meer druk krijgen op bondgenoten om bij te dragen in bijvoorbeeld Afghanistan. Want hij kan wel zeggen: ik begin met troepen terug te trekken. Maar zodra het daar een enorme chaos wordt dan is het weer de actualiteit die de geschiede-

'Wij Europeanen zouden met sombere mondhoekjes door de straten wandelen.'

nis inhaalt. Internationalisering is de enige oplossing. Duitsland speelt daarbij een cruciale rol. Het zit nu nog veilig in het noorden van Afghanistan, maar het moet ook zijn verantwoordelijkheid nemen. Je ziet daarover ook een discussie ontstaan. De Tweede Wereldoorlog is inmiddels zo lang geleden. Het kan niet zo eenzijdig blijven als het nu is: de Amerikanen doen het hoofdrecht en de Europeanen de afwas. Nederland is het schoolvoorbeeld van een land dat aan die indeling een andere invulling geeft. Maar het is zo langzamerhand disproportioneel wat Nederland daar aan het doen is. Ik ben voorstander van de Nederlandse missie daar, mits er ook sprake is van een soort Marshallplan zodat mensen in de gebieden waar het stabiel is ook meteen zien dat er iets aan wederopbouw wordt gedaan. Dat is natuurlijk wel moeilijk.

'Kijk, Bush heeft zo geblunderd. Ongelofelijk, op dat niveau. Het past zo in dat boek van Barbara Tuchman, *De mars der dwaasheid*. Als een klein landje als Nederland al tweehonderd jaar en misschien wel meer, nodig heeft gehad om toe te groeien naar democratie, hoe heb je dan in vredesnaam kunnen denken dat je dat in Irak met een druk op de knop had kunnen doen? Maar Rumsfeld heeft mensen echt laten geloven: dit is de tijd van de democratie, er is geen alternatief meer. Irak zal binnen de kortste keren vallen voor democratie. Een totaal verkeerde opvatting. En daarmee is Irak voor Europa een gouden kans om zich te profileren. Het is onvoorstelbaar, maar de Amerikanen moeten nu toegeven: zonder Europa kan het niet meer. Er wordt vanuit Washington echt gezegd: het probleem Irak moet geïnternationaliseerd worden. Met de omringende landen als Syrië en Iran. Maar zonder de hulp van Europa kan het absoluut niet.'

Dubbele crisis

'Amerika is een land in oorlog. Iedereen kent via via

wel iemand die in het leger zit, gewond is of gesneuveld is. Dus normaal zou je verwachten dat de oorlog het absolute verkiezingsthema zou zijn. En dat was het ook tot zo'n drie, vier maanden geleden. Maar nu is de economie, met voorsprong, het thema. Dus eigenlijk kun je spreken van een dubbel crisisgevoel in Amerika. Ik vind ook dat je dat merkt. Er is sprake van een grote bezorgdheid. Er zijn mensen die woedend zijn op president Bush. Mensen die zeggen: het is toch onvoorstelbaar dat dit allemaal in ons land kon gebeuren. Het is in acht jaar tijd van zijn voetstuk getuimeld, het heeft zich aan de meest afgrijpselijke zaken schuldig gemaakt en met de economie is het ook helemaal mis.

Dat is een van de verklaringen van het succes van Barack Obama. Wat dus wonderlijk is, want hij is een onervaren politicus. Ik ken veel mensen die zeggen: die Hillary, ze is best aardig, maar ze is niet vooruitstrevend genoeg. We hebben geen nieuw hoofdstuk nodig, maar een nieuw boek. We hebben een spiksplinternieuw iemand nodig om ons uit deze chaos te redden.'

Met name op het platteland is de economische crisis zichtbaar. 'Je ziet er van die vervallen houten huizen en mensen in sjofele kleding die een paar dollar per dag verdienen. Die soms drie, vier banen hebben om rond te kunnen komen. Want de werkloosheid is dan wel relatief laag, maar het gaat hier om allemaal heel eenvoudige baantjes in de dienstensector. Als je nog bij de *lower middleclass* wilt horen dan moet je van 's morgens vroeg tot 's avonds laat werken. Ook leraren. Ik kom op scholen op het platteland en in verpauperde binnensteden, waar een leraar van negen tot vier werkt en dan naar zijn volgende baan gaat. Ja, dan kun je nog wel een autootje rijden. En in zo'n klimaat kan iemand als Barack Obama heel goed scoren.'

Change versus experience

'De *can do*-mentaliteit zit wel heel erg in die Amerikanen. Wij Europeanen zouden met sombere mondhoekjes door de straten wandelen. Amerikanen hebben toch iets van: *yes we can*. Ik heb me daarover verbaasd. Als je bij Obama bent - ik heb hem nu gezien - dan denk je hoe kan dat nou, hij heeft wat inhoud betreft weinig te melden. Geen details. Als je bij Hillary bent - heel indrukwekkend - dan krijg je anderhalf uur lang programma's tot in de kleine details. Obama doet dat niet. Die komt met dat *can do*-verhaal. *Yes we can if you stand by me*. Hij appelleert dus erg aan de Amerikaans mentaliteit: al zitten we nu in een crisissituatie, volgend jaar zal alles anders zijn. Je moet altijd de kandidaat van de hoop en het optimisme zijn. En niemand kan dat beter dan Barack Obama. De nieuwe Kennedy, de jaren zestig, *reach*

to the stars. Een politicus is in Amerika, zeker in deze tijd, een therapeut. Toen ik weg liep bij die bijeenkomst van Obama en ik al die mensen in tranen zag, dacht ik: wat is het nu eigenlijk concreet? Heel weinig. Die man hypnotiseert, hij geeft de mensen wat mee.'

'Hillary was een heel sterke kandidaat. Ze heeft heel veel ervaring. Maar ze is te veel politiek. Dan kom je in het verdomhoekje: had ze in het Witte Huis nu maar koekjes gebakken, maar ze was een politieke *first lady* met dat gezondheidsplan.'

'Het sterkste gevoel dat ik mee krijg uit Amerika, vooral van jongeren, maar niet alleen van hen, is: het kan niet met Amerika zoals het tot nu toe gegaan is. We zitten zo in de shit, daar helpen geen oude recepten bij. Dat is toch weer te veel politiek en compromissen. Ik kan dus verklaren waarom Obama zo hoog scoort. Maar de verwachtingen die hij wekt zijn niet reëel.'

'Het objectieve gegeven is dat Hillary Clinton een ijzersterke kandidaat is. Ze wint niet voor niets alle belangrijke staten. Alleen Obama heeft als eerste de tijdgeest gevangen. Het is *experience* versus *change*. *Experience* is natuurlijk gigantisch belangrijk, maar wel op nummer twee. Eerst komt verandering. Het Clinton-kamp heeft dat nog snel proberen te veranderen, maar er kan er altijd maar één de eerste zijn. Ten tweede heeft Hilary hem heel erg onderschat en in de staten die niet zo heel belangrijk zijn - maar waar er wel heel veel van zijn. De Clintons dachten: dat is een beetje politiek klompdansen, een paar uur vergaderen en dan worden de stemmen uitgebracht. Als ze dat wat serieuzer hadden genomen, dan hadden ze een goede kans gehad om te winnen. En ten slotte is er ook nog die rassenkaart die Bill Clinton heeft gespeeld. In november was Hillary nog bij vijftig procent van de zwarte Amerikanen dé kandidaat en nu is het voor meer dan negentig procent Obama. En dat heeft te maken met wat de zwarten zien: wij hebben een kandidaat die het echt kan worden. Maar ook met die aanval onder de gordel van Bill Clinton in South Carolina een paar maanden geleden. De boodschap was: Obama hoort in de zwarte hoek. Het zijn natuurlijk maar kleine dingetjes, maar ze tellen wel mee in de beeldvorming. En die is heel belangrijk in de campagne.'

Obama

'Het feit dat hij de affaires met die dominee Wright overleefd heeft duidt erop dat er iets bijzonders aan de hand is. Hij is een kandidaat van het gevoel. Maar dat gevoel, dat hypnotiserende, kun je weg nemen. En ik denk dat de Republikeinen werk zullen maken van die zaak met Wright. Een spotje tegen Obama heb je zo

gemaakt. Als bedenkt hoe die arme John Kerry is afgeslacht en hoe vader Bush tegen Dukakis is geweest. De Republikeinen zullen het tegen Obama veel harder spelen dan Hillary heeft gedaan. En dan is er nog iets. Op het laatste moment, in the *final analysis* zoals Kennedy zei, kiezen de mensen toch meer voor zekerheid. Als de

'Amerikanen hebben toch iets van: yes we can.'

Republikeinen de nadruk gaan leggen op veiligheid en dat we in een gevaarlijke wereld leven, dan weet ik niet wat er gebeurt.'

'Wat een buitengewoon interessante ontwikkeling is, is het volgende. Hillary was altijd van het grote geld, zakenmensen en zo. Die mogen maximaal drieëntwintig-honderd dollar geven. Voor een rijk iemand is dat niet veel. Maar de truc is: je geeft een feest op je villa. Honderd maal drieëntwintighonderd en voor het eten laat je ze ook geen vijftig, maar vijfhonderd dollar betalen. Dan komt er een leuk bedrag binnen.

Obama heeft nu via z'n website een systeem ontwikkeld dat je ook vijf dollar kunt geven, of tien dollar. En hij heeft daarmee een gigantisch bedrag opgehaald van de hele gewone Amerikanen.'

Archie Bunker-democraten

'Natuurlijk is er een hele conservatieve kant aan Amerikanen. De Archie Bunker-Democraten van Hillary. Die stemmen dus niet op een zwarte kandidaat. Maar steden als New York, Chicago, San Francisco zijn in tal van opzichten veel progressiever dan Amsterdam. Alleen al de multiculturele traditie daar. Dat is in Amerika heel dubbel: je hebt het ene Amerika en het andere. Zwarten vormen elf procent van de bevolking. Twintig procent van het electoraat van de Democraten is zwart.

'Had ze in het Witte Huis nu maar koekjes gebakken, maar ze was een politieke first lady met dat gezondheidsplan.'

Obama heeft heel wat progressieve Amerikanen en jongeren kunnen verbinden met zwarte Amerikanen. Het is dus een heel knappe coalitie die hij tot stand heeft gebracht. Z'n tegenstanders zeggen: dat zijn de Chablis-drinkende Democraten, maar de echte *blue collar* zit bij Hillary. Hij heeft steeds gezegd: ik ben geen zwarte Amerikaan en ik ben ook geen blanke Amerikaan. Ik ben Amerikaan. Hij heeft tijdens de campagne geen voet gezet in een zwarte kerk. Hij heeft een mooi verhaal: ik heb een spierwitte moeder. Als je in haar stamboom

'Obama heeft nu via z'n website een systeem ontwikkeld dat je ook vijf dollar kunt geven, of tien dollar. En hij heeft daarmee een gigantisch bedrag opgehaald. En dus niet van zakenmensen, maar van de heel gewone Amerikanen.'

graaft kom je bij slavenhouders uit. Hij staat dus echt voor het 'mozaïeken' Amerika. En dat Amerika is groot en het groeit. Het conservatieve electoraat wordt kleiner. Maar dat is wel van een ontwikkeling van decennia. Het tij is met het grootstedelijke Amerika.'

Tweestrijd

'Ik hoop echt dat als het om een tweestrijd tussen McCain en Obama gaat, dat Obama wint. Dat zou voor de hele wereld en zeker voor ons angstige Nederlanders met onze gespannen discussie over multiculturaliteit een geweldig signaal zijn. Dan wordt hij een nieuwe Kennedy. Maar het zal echt fifty-fifty worden. We leven nu in een tijd dat het sentiment heel erg tegen de Republikeinen is. Maar McCain is niet de kampioen van de conservatieve Republikeinen. Hij vist ook in de vijver van de zwevende kiezer. Hij komt bijvoorbeeld ook voor het milieu op. Hij heeft voor een Republikein echt progressieve opvattingen. Dat gevoegd bij zijn

'Steden als New York, Chicago, San Francisco zijn in tal van opzichten veel progressiever dan Amsterdam.'

veiligheidsverleden. De man is als zo'n dertig jaar in de politiek. Hillary zegt wel dat ze ervaring heeft, maar McCain die heeft het echt. Zo heeft hij steeds gezegd:

als we Irak binnentrekken, moeten we dat niet doen met dat handjevol soldaten van die dwaas Rumsfelt, maar met een half miljoen man. Dus voor veel Amerikanen heeft McCain wel aangetoond dat hij er verstand van heeft. Maar wat de economie betreft verwacht ik weinig elan van McCain. Een beetje pappen en nathouden. Dat baart wel zorgen. Ik denk: er is wel iets meer nodig dan een rustige en bedaarde president.'

'Als een land het zo moeilijk heeft als Amerika, dan heb je nieuw elan nodig. Daar zou Obama voor kunnen zorgen. Een nieuwe Kennedy. Maar als je hem daarmee vergelijkt, dan moet je zeggen dat John F. Kennedy toch wel meer inhoud had. Hij moet verstandige mensen om zich heen verzamelen. Het mooiste zou natuurlijk een *joint picket* zijn tussen Hillary en Obama. Maar ze hebben elkaar flink beschadigd tot nu toe.

Waar ik maar steeds aan moet denken is aan Kennedy en Johnson in 1960. Die twee die botsten enorm, de ene jong en redelijk onervaren, de ander de geslepen politicus. Tot verbijstering van iedereen binnen de Democratische partij koos Kennedy voor Johnson. Ik zou absoluut niet van m'n stoel vallen als Obama dat ook zou doen, zeker niet als Hillary nog in de plattelandsstaten gaat winnen. Aan de andere kant, Hillary Clinton is natuurlijk niet het type vice-president dat zich heel erg op de achtergrond gaat houden. En wat veel mensen in Europa zal verbazen is dat de Clintons binnen hun eigen partij niet zo populair zijn. Er is veel verdeeldheid. Tijdens zijn presidentschap zijn de Democraten de meerderheid in het Congres kwijtgeraakt en veel gouverneursposten. Hij heeft dus eigenlijk een Republikeinse agenda uitgevoerd. En dat wordt hun door lokale politici wel verweten. Bovendien: je moest de Clintons niet tegenspreken, dan werd je genadeloos gestraft. Dan is het beter zaken doen met een onbeschreven blad als Obama die natuurlijk bondgenoten nodig heeft.

